

DINE PENGER

Tar ikke vare på egen pensjon

3 av 10 nordmenn vet ikke hvor innskuddspensjonen plasseres

Av NANNA JOHANNESSEN

Noen nordmenn vegrer seg for å endre risikoprofil på pensjonskontoen, men de aller fleste mangler kunnskap om at det i det hele tatt er mulig – og hvordan de kan gjøre det.

Om lag 1,2 millioner arbeidstgere i privat sektor i Norge har innskuddspensjon. Det innebærer at de har en egen pensjonskonto, hvor arbeidsgiver setter inn penger hver eneste måned.

Standardløsningen er at halvparten av pengene på den enkeltes pensjonskonto plasseres i aksjer, mens resten plasseres i eiendom og renter. Noen nordmenn aner ikke at denne kontoen eksisterer – mens enda færre vet hvordan den fungerer.

PENSJONS-RÅDGIVER:
Alexandra Plahte i Gabler, Steenberg & Plahte.
Foto: TOR BERGLIE

Øker risikoen

Blant DNBs innskuddspensjonskontoer har 7,4 prosent av menn byttet risikoprofil, mens bare 3,5 prosent av kvinnene har gjort det samme. Å øke risikoprofilen innebærer at flere av pengene plasseres i aksjer.

– Vi ser at de som tjener mye også er mer tilbøyelige til å bytte aksjeandel i innskuddspensjon. Selv om det fortsatt er få som velger å bytte anser vi det som et positivt tegn at andelen som gjør det er økende. Vi ønsker at flere skal ha et bevisst forhold til dette, og mener det er viktig at kundene våre setter seg inn i egen pensjonsparing og forstår hva det betyr for dem, sier pensjonsekspert Bengt Olav Lund i DNB.

Finans- og forsikringsbransjen har høy andel som bytter, mens hotell- og restaurantbransjen, varehandel og tjenesteyrker har lav tilbøyelighet til å endre risikoprofil, viser DNBs oversikt.

PENSJONS-EKSPERT:
Bengt Olav Lund i DNB.
Foto: DNB

Komplekst

Lund tror årsaken til at mange nordmenn ikke setter seg inn i hvordan pensjonsordningen fungerer, skyldes at mange synes det er for komplekst:

– Det er viktig at folk setter seg inn i det. Det er den årlige oppgjeringen i folketrygden som er den viktigste pensjonssparingen for de fleste, men for dem som har lønn over 7,1 G i folketrygden vil den relative andelen fra innskuddspensjonen være større. Det kan være en av årsakene til at de som har gode pensjonsordninger og høy lønn oftere gjør mer bevisste valg når det gjelder pensjon, sier han.

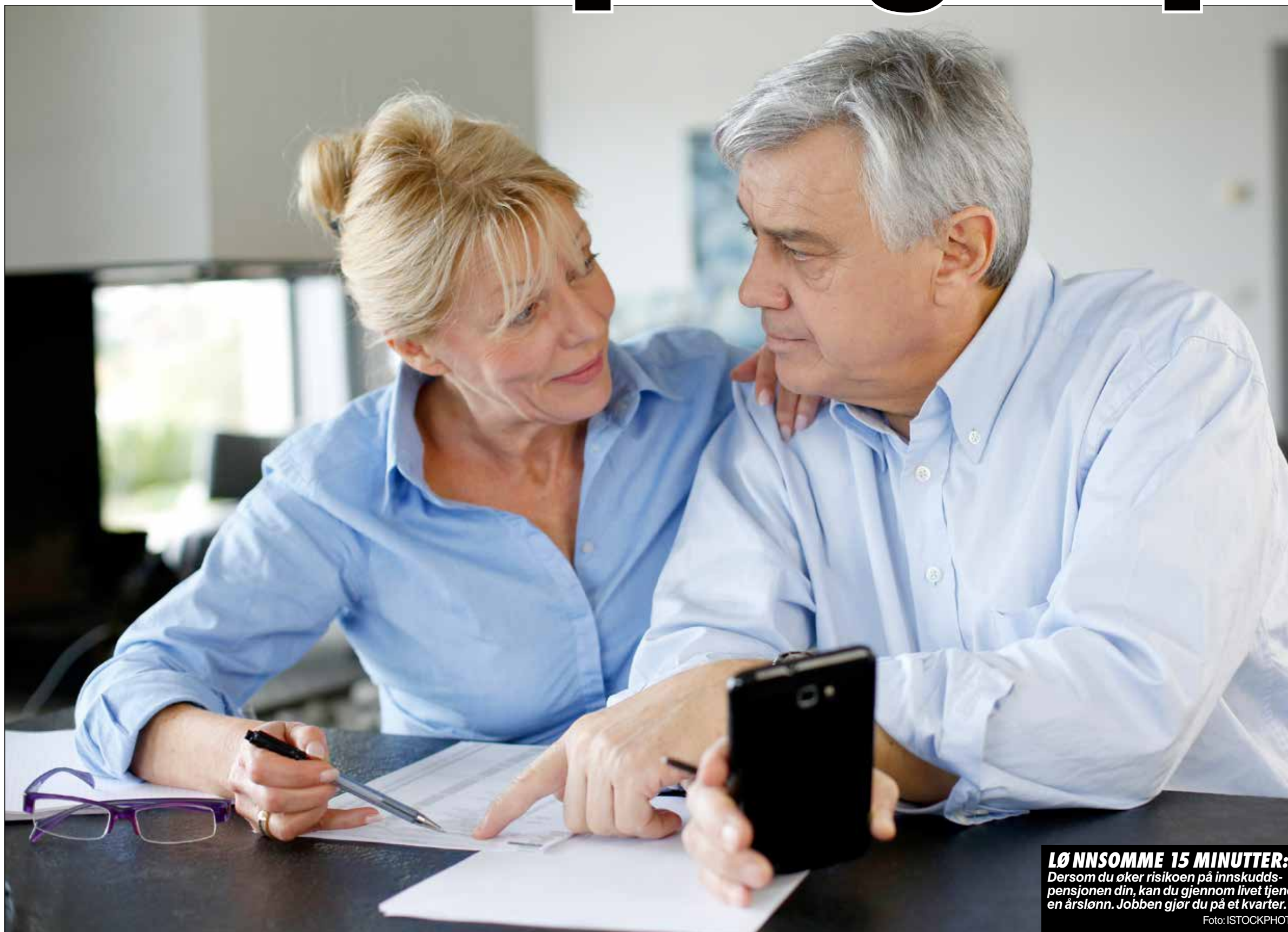
– Hvem bør øke risikoen?
– Unge som har lang tid igjen i arbeidslivet, de som forstår hva risikoen innebærer og kan leve med at verdien på pensjonskapitalen varierer i forhold til utviklingen i aksjemarkedet. Når du har lang sparehorisont er det viktig å investere i aktiva som gir realavkastning, ser Lund.

En undersøkelse utført av Norstat for Storebrand viser at tre av ti nordmenn med tjenestepensjon svarer at de ikke vet hvordan pensjonen deres spares.

Ditt eget ansvar

– Før var tjenestepensjon noe som ga deg 2/3 av sluttlønn fra 67 år og livet ut. Det var alt ansatte trengte å vite. Resten tok arbeidsgiver og pensjonsleverandøren seg av. Slik er det definitivt ikke lenger, sier pensjonsekonom Knut Dyrre Haug i Storebrand.

Han trekker frem at pensjonsreformen fra 2011 har introdusert alleårsopptjening, levealderjustering og fleksibelt uttak av pensjon – samtidig som folk har større frihet til å kombinere arbeid og pensjon.
– Pensjon har i dag blitt et individuelt ansvar, og det er mye å hente på riktig risiko til riktig tid.

LØNNSOMME 15 MINUTTER:
Dersom du øker risikoen på innskuddspensjonen din, kan du gjennom livet tjene en årslønn. Jobben gjør du på et kvarter.
Foto: ISTOCKPHOTO

Har du innskuddspensjon i dag, har du også muligheten til å velge hvordan pengene skal plasseres. Har du mange år igjen til pensjonsalder, kan du forvente å få en høyere pensjon om du øker aksjeandelen, sier han.

Han har likevel forståelse for at mange synes det er vanskelig å forholde seg til frie investeringsvalg:
– Blant våre innskuddskunder, er det bare et fåtall som har tatt egne valg. Derfor er det viktig med gode standardløsninger for forvaltning, som er tilpasset langsiktig sparing og sikrer god kjøpekraft som pensjonist. Fond som tilpasser aksjeandelen til din al-

der er et eksempel på en slik løsning, sier Dyrre Haug.

Uavhengig pensjonsrådgiver Alexandra Plahte i Gabler, Steenberg & Plahte understreker at det i de fleste innskuddsordningene er slik at de ansatte selv er med på å bestemme hvor pensjonsmidlene skal plasseres.

– Det mest normale er at ansatte gir et begrenset investeringsvalg, dvs. kan velge mellom et begrenset utvalg av forhåndsdefinerte investeringsprofiler. Ansatte kan endre profil så ofte de ønsker, men all erfaring tilsier at de færreste bytter ofte. Konsekvensen av dette er at mange – særlig unge med lang spa-

E-post: nanna@vg.no

Dette må du vite

Dine samlede pensjonsrettigheter kan komme fra:

Pensjon fra folketrygden

er den grunnleggende pensjonsordningen i Norge. Størrelsen på pensjonen er avhengig av inntekten din, ikke hvor du jobber. Alle er sikret pensjon av et visst minimum.

■ For de fleste er alderspensjon fra folketrygden den viktigste ordningen som sikrer deg inntekt i alderdommen. Du kan starte uttak av alderspensjon etter du har fylt 62 år. For å ta ut alderspensjon før du fyller 67 år, må du ha tilstrekkelig høy opptjening.

■ Samlet sett antas du i teorien å få utbetalt like mye penger totalt om du starter uttak tidlig eller sent.

■ Alderspensjon kan fritt kombineres med arbeid.
■ Du får pensjonsopptjening når du er i arbeid eller har annen pensjonsgivende inntekt frem til du fyller 75 år. Foreldrepenge, sykepenger, arbeidsklaringspenger og dagpenger regnes også som pensjonsgivende inntekt.

Offentlig tjenestepensjon (offentlig ansatt)

I utgangspunktet skal summen av pensjon fra folketrygden og tjenestepensjonen utgjøre 66 prosent av pensjonsgrunnlaget (normalt sluttlønn) – gitt full opptjening. Garantien om 66 prosent med full opptjening gjelder imidlertid før levealderjusteringen. Med økt levealder må man følge jobbe lenger for å nå garantnivået på 66 prosent.

■ Ansatte født i 1958 eller tidligere har en individuell garanti som – gitt full opptjening – sikrer pensjon tilsvarende 66 prosent av pensjonsgrunnlaget (normalt sluttlønn) ved 67 år. For senere årskull gjelder ingen tilsvarende garanti.

Privat tjenestepensjon (OTP) (privat ansatt)

Bedrifter med ansatte over 20 år som arbeider mer enn 20 prosent skal ha Obligatorisk tjenestepensjon (OTP), det vil si minimum hva arbeidsgiver må ha av pensjonsordning. De aller fleste i privat sektor har i dag innskuddspensjon. Noen

har fortsatt ytelsespensjon, men dette er i ferd med å fases ut.

■ Innskuddsbasert tjenestepensjon innebærer at:

■ Bedriften skal sette av minimum 2 prosent av de ansattes lønn over 1 G (begrenset oppad til 12 G). G= Grunnbeløpet i folketrygden.

■ Bedriften kan sette av maks syv prosent av lønn opp til 12 G. I tillegg kan det spares inntil 18,1 prosent mellom 7,1 G og 12 G. Maksimale innskudd blir følgelig 7 prosent av lønn opptil 7,1 G og 25,1 prosent for lønn mellom 7,1 og 12 G.

■ Arbeidsgiver kan velge om innskudd skal beregnes fra første krone eller i G (innsklopspunkt).

■ Årlig alderspensjon vil være avhengig av antall år med innskudd, avkastning på pensjonskapitalen og hvilken utbetalingsperiode man velger. Hovedregelen er at pensjonen må utbetales over 10 år og minimum til fylte 77 år.

■ Ved dødsfall tilfaller ev. restkapital avdødes egne etterlatte.

Avtalefestet pensjon (AFP)

■ Offentlig AFP er en tidligpensjonsordning for personer som arbeider innenfor offentlig sektor og er medlemmer i Statens Pensjonskasse, KLP, kommunale pensjonskasser eller andre kommunale pensjonsordninger som administreres av forsikringselskaper. Folketrygdberegnet tidligpensjon som utbetales i årene mellom fylte 62 år og fylte 65 år. Pensjonen tilsvarer det du ville fått i alderspensjon fra folketrygden (for effekt av levealderjustering) hvis du hadde fortsatt å arbeide fram til 67 år.

■ Ny AFP i privat sektor er et livsvarig tillegg til fleksibel alderspensjon fra folketrygden (uttak fra 1.1.2011 eller senere). Årlig AFP beregnes med 0,314 prosent av all registrert pensjonsgivende inntekt i folketrygden til og med det kalenderåret du fyller 61 år. Det regnes med inntekter opp til 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i opptjeningsåret.

Kilde: NAV, Dine Penger, Finansforbundet

Sjekk SPARE-forskjellen for de ulike profilene:

DNB har beregnet forventet pensjonskapital ved 67 år for fire ulike pensjonsprofiler (Fra lav risiko; 30 prosent aksjeandel, 50 prosent aksjeandel, 80 prosent aksjeandel og høyrisiko; 100 prosent aksjeandel). Beregningene viser at den høyeste risikoprofilen øker sparingen din med nesten 1 million kroner:

- 50 prosent aksjer: 1 413 000 kroner
- 80 prosent aksjer: 1 865 000 kroner
- 100 prosent aksjer: 2 215 000 kroner

Forutsetninger for beregningene:
Lønn i dag: 400 000 kroner
Innskuddspensjon/sparing: 5 prosent (gir 20 000 kroner i sparing hvert år) Inkludert

nedvekting til 10 prosent aksjer over 10 år (fra 57 til 67 år).
Startalder: 30 år
Inngangskapital: 100 000 kroner
Forutsetninger i forhold til FNO bransjestandard: Real-lønnsvekst 0 prosent, forventet realavkastning: 0 prosent obligasjoner, 5 prosent aksjer, tall runder av til hele tusener, justert for inflasjon.

Kilde: DNB

Slik kan du øke innskuddspensjonen din

Å øke risikoen i innskuddspensjonen tar deg 15 minutter. Du kan tjene en årslønn på det gjennom livet. Her er Dine Pengers oppskrift for å øke risikoen:

1. Gå inn på nettsidene til din pensjonstilbyder.
2. Sjekk om du kan velge mellom verdipapirfond og såkalte spareprofiler. Noen arbeidsgivere tillater bare sine ansatte å plassere pengene i spareprofiler, fordi arbeidsgiveren sparer penger på det.
3. Deretter velger du aksjefond eller den mest risikable spareprofilen som pen-

sjonstilbyderen har. De som ikke selv aktivt velger hvordan innskuddspensjonen skal plasseres, beholder standard plasseringsvalg som arbeidsgiver har valgt for alle ansatte. Det er normalt en «pensjonsprofil» med 50/50-fordeling mellom aksjer og renter.
4. La pengene stå lenge! 5–10 år før pengene skal utbetales bør du redusere risikoen på spareprofilen. På www.norskpensjon.no kan du se hvilken avkastning pensjonstilbyderne har oppnådd på de forskjellige spareprofilene sine.

Kilde: DINE PENSJON